01/02/2019

Περπατώντας στα “μαράσια” Αγ. Αναστασίας και Μητρ. Ρόδου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ρόδου

Το 1522 η Ρόδος καταλήφθηκε από τους Οθωμανούς και μεταβλήθηκε σε απλό διοικητικό κέντρο της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Με την αναχώρηση των Ιπποτών μεγάλος αριθμός Ευρωπαίων, Ελλήνων και Εβραίων κατοίκων κατέφυγαν στην Κρήτη και τη Δύση. Συγχρόνως, εισέρεε τουρκικός πληθυσμός από την Ασία .

Το καθοριστικότερο μέτρο για τη διαμόρφωση των νέων συνθηκών της ζωής και της πόλης για τα επόμενα τετρακόσια χρόνια (1522 — 1912) ήταν η απομάκρυνση των Ελλήνων από το «Κάστρο», την τειχισμένη πόλη, όπου κατοίκησαν πλέον οι Οθωμανοί και κατ” εξαίρεση οι Εβραίοι που παρέμειναν στην εβραϊκή συνοικία. Το «Κάστρο», ήταν το κέντρο της οικονομικής δραστηριότητας. Οι “Έλληνες έμπαιναν μόνο για αγοραπωλησίες και δεν επιτρεπόταν να διανυκτερεύσουν εντός

των τειχών.

Οκτώ νέοι οικιστικοί πυρήνες δημιουργήθηκαν έξω από το «Κάστρο», για τις ανάγκες του ελληνικού πληθυσμού: στα νοτιοανατολικά, τα «μαράσια» της Μητρόπολης, της Αγίας Αναστασίας, του Αγίου Νικολάου, των Αγίων Αναργύρων, του Αγίου Ιωάννη, του Αγίου Γεωργίου Πάνω και του Αγίου Γεωργίου Κάτω και στα βορειοδυτικά το Νεοχώριο.

Τα μαράσια, αναπτύχθηκαν σε γραμμική διάταξη. Με εξαίρεση το Νιοχώρι, δύο βασικοί άξονες κάθετοι μεταξύ τους έπλεκαν τον πολεοδομικό ιστό της γειτονιάς. Ο κύριος άξονας, περνούσε μπροστά από την εκκλησία και φέρει σήμερα το όνομα του μαρασιού, οδος Αγίου Ιωάννου, Αγίων Αναργύρων, Αγίας Αναστασίας, Μητροπόλεως, Αγίου Γεωργίου, Αγίου Νικολάου. Δημόσια κτίρια ήταν οι εκκλησίες και τα σχολεία, τα οποία κτίστηκαν και άρχισαν να λειτουργούν μετά τα μέσα του 18ου αιώνα, όταν οι Οθωμανοί έδωσαν σχετική άδεια.

Τα μαράσια είχαν στενά σοκάκια χωρίς ανοιχτούς χώρους, σπίτια χτισμένα στο μέτωπο του δρόμου που προστατεύονταν από ψηλούς αυλότοιχους, με αυστηρούς όγκους και λιτά νεοκλασικίζοντα στοιχεία στον πυλώνα και στα ανοίγματα του σπιτιού. Μοναδικά αρχιτεκτονικά στοιχεία του κοινόχρηστου χώρου αποτελούσαν οι δημόσιες κρήνες. Από τον αρχικό πολεοδομικό ιστό των μαρασιών σήμερα

διατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό.

Το 1854, το «Κάστρο» φιλοξενούσε 5.500 Οθωμανούς και 1.000 Εβραίους. 500 Οθωμανοί διέμεναν στα προάστια ή στο εσωτερικό του νησιού. 5.000 Έλληνες κατοικούσαν στα μαράσια και διεσπαρμένοι σε 47 χωριά. Οι Φράγκοι, 120 περίπου άτομα, διέμεναν στο προάστιο του Νιοχωρίου. Σε αυτή την περιοχή διέμεναν και οι πρόξενοι των κυριοτέρων εθνών της Ευρώπης.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΜΑΡΑΣΙΩΝ

Για τις εκκλησίες των πρώτων χρόνων της οθωμανικής περιόδου εκτός των τειχών δεν υπάρχουν στοιχεία από γραπτές πηγές ούτε από λείψανα. Οι μόνες βυζαντινές εκκλησίες που έχουν διασωθεί μέχρι σήμερα, είναι ο Άγιος Ιωάννης ο Χωστός, στο μαράσι του Αγίου Γεωργίου του κάτω και ο Ταξιάρχης στο Νιοχώρι.

Τα Μαράσια της Ρόδου έχουν ομώνυμες εκκλησίες : οι Άγιοι Ανάργυροι, ο Άγιος Ιωάννης, η Αγία Αναστασία, η Μητρόπολη, ο Άγιος Γεώργιος ο Άνω, ο Άγιος Γεώργιος ο Κάτω ή «Καμένος» και ο Άγιος Νικόλαος. Στο νέο Μαράσι ή Νιοχώρι κτίστηκαν «Τα Εισόδια της Θεοτόκου». Αρχικά οι εκκλησίες αυτές ήταν μικρά και

ταπεινά κτίσματα. Το 18ο αιώνα μ.Χ., μετά την άδεια των Οθωμανών κτίζονται στις ίδιες θέσεις νέες εκκλησίες. Παρουσιάζεται ένας ιδιαίτερος ρυθμός που συναντάται μόνο στα Δωδεκάνησα και στα νοτιοανατολικά παράλια της Μικράς Ασίας. Λέγεται «βασιλική Δωδεκανησιακού τύπου» και μιμείται τα γοτθικά σταυροθόλια τον Ιπποτών.

Η εκκλησία της Μητρόπολης (Εισόδια), έδρα του Μητροπολίτη, που αποτελούσε

τον εθνάρχη, πρόεδρο της Δημογεροντίας, δικαστή και υπεύθυνο για την παιδεία των υπόδουλων Ελλήνων, ανοικοδομήθηκε στο διάστημα της αρχιερατίας Ιερεμία του Πάτμιου (1750), όπως φαίνεται από μια επιγραφή κοντά στην είσοδο. Στοιχεία χρονολογίας ανέγερσης υπάρχουν επίσης για τις εκκλησίες Αγίων Αναργύρων (1738) και Αγίου Νικολάου (1759). Από τον Κώδικα του 1833 γνωρίζουμε ότι ο Μητροπολίτης Ρόδου Πάϊσιος Καμπάνης ανοικοδόμησε την εκκλησία του Νεοχωρίου.

Οι παραπάνω εκκλησίες αποτέλεσαν του πυρήνες ζωής και διατήρησης του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας για τα 390 χρόνια της δουλείας των Οθωμανών.

Σήμερα συνεχίζουν να αποτελούν τις κύριες ενορίες – συνοικίες της πόλης, μαζί με τρεις νεώτερες εκκλησίες που σηματοδοτούν νέες συνοικίες, τον Άγιο Δημήτριο στο Ροδίνι και τις εκκλησίες της Αναλήψεως και των Αγίων Αποστόλων στις ομώνυμες συνοικίες.

Πηγή: Δήμος Ρόδου